



## האם תרשו למי שאינו "תזונאי" לטפל בכם?

מי שקורא לעצמו בישראל "תזונאי" או דיאטן" בלי שקיבל תואר אקדמי צפוי לעונש, אפילו אם הוא נמנה עם המבוקשים והידענים שבין המטפלים האלטרנטיביים. האם זה טוב לציבור?



[רחל טלשיר](#)

16.11.17

מיהו תזונאי? מסתבר שהתשובה אינה פשוטה, והכנס השנתי של עמותת התזונאים (עתי"ד) הישראליים, שהתקיים בשבוע שעבר, הוא הזדמנות לדון בכך. לפי החוק בישראל, אדם רשאי לקרוא לעצמו "תזונאי" או "דיאטן" רק אם יש לו תואר אקדמי ראשון מוכר בתזונה, ואם עבר הכשרה מעשית בתקופה הנדרשת, עמד בבחינות שקבע מנכ"ל משרד הבריאות וקיבל על כך תעודה ממשרד הבריאות. למי שלא עמד בתנאים אלה אסור להשתמש בתואר תזונאי או דיאטן או אף בכינוי שמשמע ממנו שהם בעלי תעודה במקצוע. שימוש בתואר מטעה מהווה עבירה פלילית.

לכן, מי שלמד תזונה אך אינו בעל רישיון ממשרד הבריאות ולא עמד בתנאים לעיל, יכול לכנות את עצמו רק בשם שאינו כולל את המילה "תזונה" ונגזרותיה, למשל – "יועץ לאורח חיים בריא" או "יועץ בריאות". המצב החוקי הזה מעלה כמה שאלות חשובות: האם ייתכן שהתארים "תזונאי" ו"דיאטן" ונגזרותיהם יהפכו לקניין רוחני של קבוצה מצומצמת? ומה משמעות הדבר למשל מבחינת חופש העיסוק ומבחינת קהל הלקוחות?

כדאי לציין, כי כמעט כל אחד מכיר מישהו או מישהי שמטפלים באמצעות שינויים בתפריט ואשר אינם עומדים בדרישות שלעיל. חלקם מתעלמים מן החוק ומציגים עצמם בתארים האסורים ואילו האחרים נוקטים שמות יצירתיים למיניהם: "יועץ תפריט", "מומחה בריאות", "בלוגר בריאות", "מרפא אלטרנטיבי", "מדריך בריאות", "מומחה אכילה", "מורה הוליסטי" ועוד ועוד. השמות על התפתלויותיהם מייצגים מציאות שהיא הרבה יותר מורכבת מן החוקים שקובעים למי מותר ולמי אסור לעסוק ביועץ תזונתי. זאת ועוד: לרבים מנטולי התעודות יצאו מוניטין של מי שיכולים לעזור מאוד דווקא באמצעות ייעוץ תזונתי. לעתים קרובות ניסיון חיים, חוויות פרטיות, השקפת עולם, ועוד מיני כלים שאי אפשר למסגר בתואר, שקולים ואף עולים על מסמכים רשמיים.

למעשה, כמה מן המומחים הידועים בתחום הזה, שלרבים מהם רשימות המתנה ארוכות ומטופלים הטוענים להצלחה מוכחת, הם אוטודידקטים. עבורם ההגדרה "תזונאי" או "דיאטן" היא למעשה סוג של המעטה, למרות שגם הם מדברים השאר על העקרונות המוכרים — הקפדה על מזון טוב יותר, שיפור איכות המים, פרידה מהרגלים ממכרים ומדפוסי אכילה מזיקים. ההבדל הגדול בינם לבין אנשים אחרים שיוזעים את התורה הזאת הוא לעתים קרובות בהשראה שהם נותנים, בעצם השהות במחיצתם שמעוררת רצון דחוף לעשות משהו למען הבריאות: אחדים מפסיקים לעשן, אחרים זורקים את מאגרי הבשר מהמקפיא לפח. מעבר לידע הסטנדרטי, מטפלים כאלה ניחנו בתמהיל הנדיר שהופך אדם למדריך, ליועץ ולמורה.



**זהר צמח וילסון** צילום: אביטל סבג

האם החוקים והתקנות, הקנסות והעונשים אכן פועלים לטובת הצרכנים או שהם מבטאים במידה רבה אינטרסים של מימסד המנסה לבסס לעצמו מונופול? תלוי את מי שואלים.

[זהר צמח וילסון](#), מהדמויות המוכרות בתחום, מציג עצמו באתר שלו כמורה ויועץ בגישת התזונה האינטגרטיבית. הוא מייסד מרכז "Alok Holistic Health" שהיה המרכז ההוליסטי הראשון בניו יורק בו שולבו יחדיו תזונה, בריאות הגוף, ורוחניות. מנחה ומרצה בתחום הבריאות והתזונה בארץ ובעולם. לימד והדריך ב-Institute for Integrative Nutrition בארה"ב. יועץ בריאות הוליסטית מוסמך על ידי ה-American Association for Drugless Practitioners (AADP). חבר ב-Psi Chi, אגודת הכבוד הלאומית האמריקאית בפסיכולוגיה. יועץ הבריאות והתזונה בסדרת הטלוויזיה "לסדר את הראש" בערוץ 2. מגיש מגזין הרדיו "תחושת בטן" על תזונה ומה שמעבר לה.

אבל בשיחה שקיימתי עמו לאחרונה אמר וילסון שהוא מעדיף, כדי לא לסבך ולהסתבך, להתרחק מכל מה שקשור באותיות "זון" הנוגעות במילה "תזונה" —

ששוריינה בישראל כאמור רק לבוגרי התואר האקדמי. בקול רם הוא מתלבט בין "מומחה בריאות אינטגרטיבית" לבין "מדריך" או "מורה".

גם [גלי הנדל-רולוף](#), שהוצגה כאן באחד המדורים האחרונים, בוגרת המכון לתזונה אינטגרטיבית בניו יורק, מטפלת על פי תפריט משלה בסובלים מבעיות בבלוטת התריס ומבעיות אוטואימוניות, לאחר שריפאה את עצמה ממחלת השימוטו. גם לה אין תואר "תזונאית" אקדמי אבל היא בהחלט מדברת בגלוי על טיפול באמצעות "פרוטוקול תזונה" שפיתחה.

רבים מן המטפלים שאינם בעלי תעודת "תזונאי" או "דיאטן" מדמים את החוקים והמגבלות בתחום למלתעות שמנסות לנעול תחרות חופשית וחדשנות, המשרתים למעשה את התאגידים ופוגעים בצרכנים. בעיניהם המהלכים האלה הם סוג של טרור עסקי שבא להגן על הישן ונרתע מפני החדש.

ואם זה לא מספיק מבלבל, מצטרפים לכך תחומים שסתם כך נותרו לא מוגדרים, למשל הנטורופתיה — שיטת ריפוי אלטרנטיבית שמתבססת על תזונה, אבל אינה מעוגנת בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות. לכן כל אדם שגר בישראל יכול לכנות עצמו "נטורופת" ולעסוק במקצוע, גם אם לא רכש כל השכלה מוכרת בנושא, וממילא כל מוסד לימודים, אקדמי או לא, יכול להעניק תעודת "נטורופת".

כך או כך, עובדה היא שבשנים האחרונות מתרכבים הפונים לעצה ולריפוי אצל מטפלים אלטרנטיביים למיניהם, עם תעודת "דיאטן" או בלי. כשאדם חולה או מחפש לעצמו דרך בריאותית, הוא פעמים רבות לא מסתפק בתואר אקדמי, אלא מבקש גם רוחב ראייה ורוחב דעת וגישה טבעית ויחס אנושי והשראה וניסיון והמלצות ממטופלים אחרים — עניינים שהם הרבה מעבר לתעודה. וברור שיש גם שרלטנים בין המטפלים האלטרנטיביים, שלא יועילו בכלום או אף יזיקו חלילה — במסוכנים שבהם בוודאי צריך לטפל. אבל סכנות ואי תועלת יש למכביר גם ברפואה הקונבנציונלית ובגישות התזונה הקונבנציונליות.

### **"המאבק שלנו במתחזים מצליח"**

עמית גנור, מנכ"לית "עתיד", עמותת הדיאטנים בישראל, מספרת על המאבק שלהם בחסרי התואר האקדמי.

### **איך ומתי החל המאבק?**

"המאבק במתחזים התחיל בערך לפני שש שנים וצבר תאוצה בשלוש השנים האחרונות, עם העלייה במספר המתחזים, לצד מכללות המספקות תעודות שמטעות את ציבור הסטודנטים. נכון להיום המאבק מנוהל על ידי הנהלת עמותת 'עתיד' יחד עם עו"ד העמותה, עידן אבוהב. הוועדה למניעת הטעיית הציבור במשרד הבריאות נרתמה גם היא למאבק."

### **על מי החוק אמור להגן?**

"על כבוד המקצוע של התזונאים — בדיוק כמו שנאבקים עורכי הדין — אבל בעיקר על זכות הציבור לדעת ממי הוא מקבל טיפול בריאותי: האם ממי שהוסמך לכך כדין או ממי שרק טוען להיותו כזה."

### **מהם לדעתך סיכויי ההצלחה של המאבק?**

"גבוהים. בשנתיים האחרונות מתחזים רבים הסירו סממנים שונים והחלו להשתמש בביטויים המותרים על פי חוק. אבל ההצלחה הגדולה היא מול מוסדות הלימוד הרבים והשונים, שרובם ככולם תיקנו את תעודות הגמר שהם מעניקים כך שלא ישתמע מהם כי מדובר בתזונאי."

### **לדוגמה?**

"בית הספר לרפואת הרמב"ם של ד"ר [גיל יוסף שחר](#) מעביר קורסים שנתיים, למיטב ידיעתנו — לכל אדם וללא בדיקה מקדימה של יכולותיו לתת יעוץ בתחום המזון. לאחר דין ודברים עימנו, שינה בית הספר את תעודותיו כך שברור מהן כי מסיימי הקורס אינם דיאטנים. יחד עם זאת, תיאור הקורסים שלו מכילים סופרלטיבים רבים שאנו חוששים שיטשטשו את הגבול אצל בוגריו. "כך למשל גם בתי ספר רבים הטוענים כי בוגריהם יוכלו לאבחן בדיקות דם ולתת עצות תזונתיות על פיהן. העובדה שאדם שלא הוסמך באמצעות מערכת הרפואה ינתח בדיקות דם של הציבור היא מטרידה."

### **האם ייתכן שדיאטניות ותזונאיות קליניות מחזיקות באג'נדה שמרנית מדי?**

"מבלי לפגוע בכבודן של תורות רפואיות שבאו מיבשות אחרות... הרפואה המערבית, שעליה נשענת התזונאית, היא התחום המתפתח ביותר כיום. כמובן שאם תזונאית רוצה לשלב בין העולמות זה מבורך, אבל רובנו נשארות מחוברות להתפתחויות המתמידות בתחום."

במטרה להגדיל את ארגז הכלים של הדיאטנית, שוקדת עמותת עתיד לקיים 15 קורסי העשרה מדי שנה, בנושאים ובשיטות טיפול כמו CBT, הגיל השלישי, ספרוויז'ן, הנחיית קבוצות ועוד.

### **מה דעתך המקצועית על טבעונות?**

"העמותה מכבדת כל שיטת ואסטרטגית תזונה המספקת את רכיבי המזון במינונים ובאחוזים הנכונים. הטבעונים מצויים בקבוצת סיכון לאנמיה על בסיס של מחסור בברזל או רקע של מחסור ב-12 סוכן מחסור בצריכת סידן יומיומי. לפיכך חשוב לבצע בדיקות דם על מנת להימנע ממחסור אקוטי במרכיבים אלו, ויש לוודא גם צריכה מספקת של סידן, בעיקר בקרב ילדים ומתבגרים."

[קישור לכתבה ב"הארץ"](#)